

ne v 3—4 sekundah v višino, da čimprej uide sovražnemu protiletalskemu topništvu.

Strmoglavci so se obnesli v sedanji vojni

Ni daleč čas, ko še nihče ni vedel kaj natančnejšega o strmoglavcih, dokler se ni začel uveljavljati ta način napadanja iz zračnih višin v španski državljanski vojni.

V lanski vojni na Poljskem so bili nemški strmoglavci oni, ki so želi s svojo drznostjo največje uspehe in so povzročali povsod, kjer koli so se pojavili, največji strah ter zmedo.

Največ zmešnjave so zanesla te vrste nemških letal med umikajoče se Belgijce, Angleže in Francoze pri Dunkerque. Bombe strmoglavcev so spreminjale pri omenjenem umiku proti morju ceste v popolne razvaline, preko katerih je bil rešen umik naravnost izključen.

Težavne naloge strmoglavcev

Enomotorne strmoglavce pošiljajo Nemci za rušenja zaklonov (bunkerjev), letališč, kolodvorov, cestnih križišč, mostov in bojnih ladij vseh različnih vrst.

Strmoglavca letala so eno- ali dvosedežna. V obojnem primeru pa spusti bombo pilot.

Druge večmotorne letala hranijo bombe v posebnih skladiščih v notranjosti trupa; pri strmoglavcih pa so pritrjene za odmet določene bombe na notranjosti kril ali pod trupom letala. Te vrste bomb so opremljene na koncu s perutmi, da se ne morejo pri padcu prevreči. Glavna prednost strmoglavcev je presenečenje in sigurnost zadetka. Učinek take bombe je ogrožen. Zadešek te vrste bombe v polno zadostuje, da je cestni promet na mah povsem onemogočen. Taka bomba požene ves oklopni vlak s tira.

Letalcem strmoglavcem poverjene naloge so izredno težavne. Ne smemo pozabiti, da gre pri strmoglavem napadu za brzine nad 600 kilometrov na uro in letalo mnogo trpi pri zopetnem vzponu v višino. Letalci strmoglavci morajo biti najkrepkejšega zdravja. Pri bliskovitih strmoglavih napadih mora obdržati pilot hladnokrvnost ter mora oči zasaditi v

cilj. Pri strmoglavcih največ trpijo pljuča, živci ter srce.

Najnovejša nemška strmoglavca letala ali štuki so že opremljena z zavorami, s katerimi je mogoče v bliskovitem padcu omejiti prehudo brzino in cilj tem bolj sigurno pogoditi.

Nov način nemških letalskih napadov

Prvotno so pošiljali Nemci nad Anglijo letala v skupinah po najmanj 50 aeroplanov. Ta način napadanja je omogočal Angležem, da so vse obrambne ukrepe kar najbolj osredotočili. Protiletalsko topništvo je imelo razmeroma lahek posej, ker je streljalo, ne da bi bilo treba natančno meriti na sovražnika. Granate protiletalskih topov so v gostem roju nemških letal zmيرaj pogodile nekaj bombnih ali lovskih aeroplanov.

Radi izgub so se začeli Nemci pri letalskih napadih posluževati novega načina napadanja, ki se je že obnesel. Nemška letala brzijo po zraku večinoma posamič ali pa vsaj v zelo nasprotnih skupinah in jim protiletalske granate ne morejo tako lahko do živga. Nemški letalci se sedaj prizadevajo, da držijo angleško prebivalstvo v stalni vznemirjenosti z napadi po posameznih letalih ali v prav neznatnih skupinah. S časovno zelo raztegnjenimi polet Nemci ne dopuščajo, da bi se alarmno stanje lahko prekalalo. Namen najnovejšega napadalnega načina je: ovirati delo v Angliji in zadrževati industrijsko proizvodnjo.

Konečno vprašanje

Po prečitanju zgorajnih vrst si bo vsak čitatelj stavil vprašanje: Kakšen bo slednji učinek teh napadov na angleško mestno prebivalstvo, ki je obsojeno na trajno živčno napetost in na noči brez spanja? Kmalu se mora pokazati dvoje: ako je zaloga nemških bojnih letal res tako rekoč neizčrpna, za ta slučaj se tako požrtvovalni angleški narod živčno ne more vzdržati. Za slučaj pa, da bi izgube prisilile Nemce k zaviranju in znatni omejitvi neprestanega napadanja iz zraka, pa je podan dokaz, da tudi moderno letalstvo vztrajnega človeka ne more prisiliti na kolena.

Kratke tedenske novice

Gradbeni minister dr. Krek je odstopil kot gradbeni minister in je bil imenovan na njegovo mesto Danilo Vulović, državni svetnik iz Beograda, ki je po poklicu profesor in star 48 let. Dr. Miha Krek je ostal še nadalje v vladi kot minister brez listnice.

V Zagrebu so začeli graditi novo radijsko postajo, ki bo s svojimi 120 kilovati najmočnejša na evropskem jugovzhodu.

Madžari bodo zasedli na Dunaju jim prisojeno Erdelijo (Sedmograško) od 5. do 13. oktobra, Bolgari pa Dobrudžo 21. septembra.

Prebivalstvo Romunije, ki je štelu prej 20 milijonov, znaša po izgubi Besarabije, Bukovine, Dobrudže in severne Transilvanije 14 milijonov duš.

Ob vstopu Italije v vojno so začeli na Italijanskem zbirati staro železo, s katerim sedaj lahko zgradijo 1000 tankov ali pa dve oklopni križarki.

Nemški okrožni vodja Wagner je poudaril v svojem nedeljskem govoru v Strassburgu, da bo izločen iz Alzacije za vsako ceno sleherni francoski vpliv.

Iz Londona je bilo razglašeno, da se je pridružila Angležem francoska afriška kolonija Čad. S tem je vzpostavljena zveza med britanskimi in francoskimi prekomorskimi posestmi od Atlantskega oceana do Rdečega morja in do Sredozemskega morja na severu.

Skupne terjatve Francije v jugovzhodnih državah znašajo nad 25 milijard frankov.

Za navijalce cen so uvedli na Slovaškem »leteteča sodišča«, ki lahko kaznujejo z globo do 100.000 kron.

Podpredsednik francoske vlade Laval, ki se je vrnil iz Pariza v Vichy, ni dosegel pri nemških oblastih, da bi pristale na povratek francoske vlade v Pariz.

Južnoafriški parlament v Capetovnu se je izrekel s 83 glasovi proti 65 za nadaljevanje vojne na strani Velike Britanije.

Na podlagi sporazuma, ki je bil dosežen med Kanado in Združenimi državami, bodo zasedle ameriške čete Novo Škotsko in Novi Fundland.

Ameriški predsednik Roosevelt je izjavil, da posedajo Združene države že 10.000 letal in jih zgrade na mesec 800.

Ameriški senat je sprejel z 58 proti 31 glasom zakonski predlog o uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Združenih državah. Ta se razteza na vse moške med 21 in 30 letom ter obsega 12 in pol milijona obveznikov. Predlog še pride pred kongres (parlament) in bo v 14 dneh zakon.

V Ameriki so že izumili top na stisnjen zrak, ki lahko odda v eni minuti 10 tisoč strel. Drugi izum je pa eksplozivno sredstvo, ki je stokrat močnejše od vseh dosedanjih.

Zedinjene ameriške države se bližajo času, v katerem se bo odločevalo, ali bo ustreženo željam ameriškega ljudstva, da ostane izven vojne, ali pa bo zmagalo delovanje tistih struj, ki si vojne žele.

V San Franciscu v Združenih državah so otvorili največjo bolnico za živali.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Dobrotnica revežev umrla v Starem trgu. V soboto, dne 24. avgusta, smo pokopali tukaj ob navzočnosti petih duhovnikov gospo Elizabeto Rudl, posestnico vile v Starem trgu pri Slovenski Gradcu, veliko dobrotnico ubogih in cerkve. Tudi v testamentu je volila lepo vsoto 80.000 din za okoliške cerkve in za reveže v domači in sosednih občinah. Bog ji bodi bogat plačnik!

V Črensoveh je v visoki starosti umrl dne 28. avgusta oče polanskega župnika g. Halasa.

Naj počiva v miru, g. župniku in vsem ostalim naše iskreno sožalje!

Zgledna krščanska mati umrla. Pri Mali Nedelji je zadel arčna kap Elizabeto Zmazek iz Godemarcev, ženo našega cerkvenega ključarja. Rajna je bila res krščanska žena in mati. Dolga leta je delila z možem bridkosti in trpljenje. Svoje hčere je vzgajala v krščanskem duhu. Sedaj je pretrgano njeno delo. Na njeni zadnji poti so jo spremlili trije gg. duhovniki pod

Mogočni Jurij

19

Povest iz domačih hribov

*

Zdravnik je z obema rokama objel Matijevo desnico in jo krepko stresel, potem je odklenil in vedel krošnjarja v svetlo sobo, kjer so ležale knjige in časopisi precej križem in kražem, vmes še kak klobuk in suknja. Na steni je visela ura, ki pa ni šla. Ko je Matija to zagledal, je nevoljno stresel glavo in je zagodrnjal:

»Bolne ure pa jalove krave — te niso prave.«

»Haha, saj drugega moji uri ni, le malo revmatična je,« se je nasmejal zdravnik. »Jo boš pa že pozdravil.«

»Če bom utegnil, že.«

»Dolgo te ni bilo, Matija. Odkar si me tu izvohal, sta minuli že dve leti.«

»Pa vendar ne morem vsako leto vseh cesarjevih dežel obresti.«

Doktor je postavil cigare na mizo in steklenico vina z dvema kozarcema. Ko je natočil, je napil:

»Bog naju živi! ... Saj vendar kadiš tudi, Matija?«

»Ne, nisem dimnik.«

»Pa sem jaz, hahaha,« si je doktor prižgal cigaro.

»Zdaj pripoveduj, Matija! Kaj je novega v šentanel-

ski fari?«

Kiti in ribje olje. Iz kitovega in ribjega olja izdelujejo milo in margarin (ponarejeno presno maslo), glicerin in razstreliva. Največ ribjega olja so doslej pridobivale skandinavske države, zlasti Norveška. Medtem ko so prejšnje čase polovili povprečno na leto samo 3000 kitov, so jih leta 1938. polovili 54.664, iz katerih so stopili 615.000 ton olja. Tudi to jesen pojejo kitolovci spet na lov. Toda neki strokovnjak je dognal, da bo moral lov na kite, če bodo polovili toliko kitov, prenehati, ker bodo sicer iztrebljeni vsi kiti in bo svet izgubil vse koristi, ki jih ima od njih.

Predmeti za vsestransko rabo. Prevežani izumitelji skušajo že od davna ustvarjati zlasti predmete za vsestransko rabo.

»Malo pa dosti.«

»Kar z malim začni!«

»Fajmošter so umrli, to tako že veste.«

»Fajmošter? Bog mu daj večni pokoj! — Nič nisem vedel. Kar si bil zadnjič pri meni, nisem zvedel ničesar ne iz Šentanela ne iz šentanelške okolice.«

»Tako! Potem tudi ne veste, da je trgovec Senčar umrl?«

»Ne. Pa to sem pričakoval. — In zdaj je Urh prevzel trgovino? Ali se je že oženil?«

»Oženil se je, pa ne z Dobrovnikovo Treziko, ki bi jo bil rad dobil.«

»Kaaaj? — Dobrovnikovo Treziko? To je hotel in je ni dobil?«

»Ne. Ni ga hotela. Ko pa je ni hotel pustiti, mu je ušla, da bi imela mir pred njim.«

»Kam pa?«

»V Kaplo. — Zdaj ima trgovino.«

»Aah! Ali je kakega trgovca vzela?«

»Kaj še! Je še zmeraj sama. Trgovino si je najela. Dobro ji gre.«

Doktor se je zamislil in ni več spraševal. Čež nekaj časa je dejal krošnjar:

»Tega seveda tudi ne veste, da je Senčarjev Urh kupil Končnikovo gostilno — pa šele iz druge roke. Hudnik je mešetaril. Prvi kupec je bil le navidezen. Kje je smetana obvisela, tega ne vem.«

vodstvom njenega sorodnika ravnatelja bogoslovja g. dr. Osterca, ki je ob grobu spregovoril njej poslovilne, možu in hčerkam pa tolažilne besede. Tudi velika množica faranov je spremila rajno na zadnji poti. Vse to nam je priča, da je bila rajna povsod priljubljena. Lahko rečemo, da tako velikega spreveda Mala Nedelja že dolgo ni videla. Ker je rajna Lázika zgledno živela, zato upamo, da že uživa plačilo pri Bogu in bo tam prosila za svojo družino. V nebesih naj uživa plačilo Onega, kateremu je vse življenje zvesto služila, žalujočim naše sožalje!

Vsak dan so odprta groba vrata! (Dopis od Sv. Marjete pri Rimskih Toplicah.) Žalostno so zapeli zvonovi ter nam naznanili, da sta se od nas za vedno poslovila nam vsem priljubljena Drstvenšek Helena, vdova, v starosti

87 let, in Jarh Franc, upokojeni železničar, v starosti 83 let. Oba pokojnika sta iz Smarjete in sta odšla oba 23. avgusta po plačilo k Vsemogočnemu. Znan je pregovor: Kakršno življenje, taka smrt! To se je uresničilo pri rajnem Jarhu. Zjutraj je bil še pri sv. maši, nakar mu je po, stalo slabo. Kmalu po prejemu sv. zakramentov za umirajoče je izdihnil svojo blago dušo. Kako je bil priljubljen med farani, je pričal njegov pogreb. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali poleg sina duhovnika in domačega gospoda župnika še en duhovni tovariš in domači g. bogoslovec Zupan Fr. ter mnogo znancev in prijateljev. Drstvennikovo pa so prepeljali v Rajhenburg, kjer so jo položili k večnemu počitku. Rajnima naj sveti večna luč, sorodnikom naše iskreno sožalje!

daj so se še zdeli hriboviti kraji in njih pobebe, pomanjkanje pravih potov in bivališč v gorah za boreče se vojaštvo nepremagljive ovire. V zgodovini hribovskih vojnih pohodov je šlo do novejših časov skoraj vedno le za prekoračenja visokih gora. Šele Napoleon je pometel s tem naziranjem, ko je učil: »Vsaka armada se lahko bori povsod ter ob vsakem času, kamor zamore stopiti človeška noga.«

Italija z Avstrijo, Francijo ter Švico spada k onim državam, ki so si organizirale planske čete.

Italija gleda radi svojega hribovitega ozemlja na severu na to, da je njena armada plansko oborožena ter izvežbana. Pri alpskih edinicah naloži pehota svoje težje orožje na hrbe malih konjčev ter mul. Tudi lažje topništvo lahko razloži in ga natovori na konje. Italijanski pionirji razpolagajo s posebnim planskim mostovnim materialom, oklopni vozovi pa lahko vozijo do 54 stopinj strmine, navzdol pa celo do 63 stopinj.

Alpini so večinoma sami priznani hribovlazi in se regrutirajo iz alpskih pokrajin ter iz civilnih planincev. Alpske reševalne postaje so že marsikomu otele življenje, ako je zablodil in se izgubil v zasneženih gorah.

Italijanska pehota

Vsem onim, kateri so se borili med svetovno vojno na italijanski fronti, so dobro znani bersaglieri in alpini v svojih čednih vojaških uniformah, bersaglieri s pahljajočim repom preko širokih krajev klobuka, alpini s petelinovim peresom.

Bersaglieri izhajajo iz sardinskih ostrostrelcev, kateri so se odeli s slavo v bojih za zedinjenje Italije. V mlajših armadah Italije so zavzemali prednostni položaj. Pozneje so bili spremenjeni v kolesarske edince, v bataljone ter polke in danes so deloma ali celotno motorizirani. Kot kolesarji posedajo zelo praktična ter zložljiva kolesa, katera nosijo po hribih na hrbitih cele kilometre daleč, medtem ko so jim po ravninah na razpolago tovrstni avtomobili, na katere naložijo strelce s kolesi.

Bersaglierski polki in bataljoni so močno oboroženi s strojnim orožjem vseh vrst, s strojnimi puškami in metalci granat. Razpo-

lagajo pa tudi z motoriziranimi oklopnimi edinicami. Združeni so s konjeniškiimi polki v hitre divizije, ali pa spadajo kot motorizirani strelci k oklopnim divizijam.

Alpini, hribovski lovci, so bili že okrog leta 1870. ustvarjeni, torej v času, ko v drugih državah niti mislili niso na to, da so potrebne za gorate pokrajine posebne čete. Te-

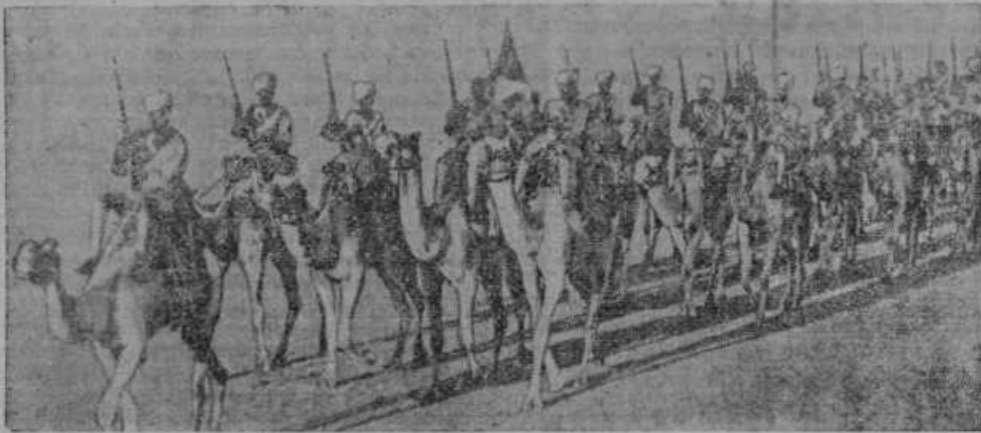
Dopisi

Pohorje

Ribnica na Pohorju. (Kratko letno poročilo.) Višek neugodnega vremena je dosegel spomladi pri nas deževen in mokroten majnik. Posledica tega je bila, da se nam je setev nekam zavlekla, zlasti krompir in koruzo smo posadili neobičajno pozno. Radi preobilne moče in poznega mraza je tudi na sadju bilo opaziti neko omrtvičenje.

Zaman so tekali zato pozneje naši otroci gledat, da li češnje že kaj zorijo, ker sploh nobenih ni bilo. Očete naše pa je gonila skrb na njive, kjer je slabotna in redka ozimina napovedovala zelo slabe uspehe. Toda, hvala Bogu, če primerjamo takratni skrajno slabi izgled z doseženo stvarnostjo, je nekaj žitnega pridelka vendarle še zrastle, čeprav znatno manj od drugih let. Košnja je dala potem boljše uspehe, lepo vreme je dosti pripomoglo, da se je spravilo seno lepo suho in neizprano pod streho. Koruza doslej tudi ne kaže preslabo, le dve napaki ima vedno pri nas: 1. da v višjih legah sploh ne uspeva, a 2. da včasih celo v nižjih delih dovolj ne zorijo. Sploh smo z žitnimi pridelki v naših pohorskih hribih zelo slabi, edino les še drži naše grunte pokonci. Zadnje čase pa nam moti delo zopet deževno vreme, kar vpliva slabo seveda tudi na zorenje koruze in krompirja. S posebnimi nalivi kakor tudi požari od strele pa nas Bog ni obiskal. Draginja pa tudi nas čedaljebolj neusmiljeno pritiska, še slabši učinek nam povzroča izžirpanost življenjskih potrebščin po trgovinah. Kaj koristi vsako maksimiranje žitnih cen, če pa proizvajalci potegnejo blago kakor polž svoje roge nazaj, naše delovno kmečko ljudstvo pa za noben denar ne dobi večkrat najpotrebnejšega živeža, v prvi vrsti koruzne moke, ki je naš glavni živež.

Fram. Cerkevni pevski zbor vprizori v nedeljo, dne 8. septembra 1940 ob 3. uri popoldne v Zöh-

Angleski afriški jezdni oddelek na kamelah jezdi skozi puščavo

»Kaj, ali ima Urh toliko denarja?«
 »Ha, ko pa je toliko podedoval! Pomislite, stari Senčar je zapustil blizu sto tavižent goldinarjev!«
 »Kaj praviš? Saj to ni mogoče!«
 »Nihče bi tega ne bil verjel. Pa pri zapuščinski razpravi je prišlo na dan.«
 »Hm — tedaj si je gospa Končnikova lahko vseh deset prstov obznila. Menda je vendar prišla domov in nazaj k možu.«
 »Domov je že prišla, z možem pa nista skup. Končnik je šel v konkurz in ga držijo v Kapli zaprtega, ker je napravil dvakrat več dolgov, kakor je bilo vse vredno.«
 »Za božjo voljo, Matija, ti veš vendar take novice, da že leta nisem takih čul... Ali mu je Končnica tako hudo zamerila, da mu zdaj še pomagati noče?«
 »Pomagala bi mu morda že, ko bi mu mogla. Pa je po očetu samo tri tisoč goldinarjev dobila.«
 »Tega ne razumem. Matija, saj vendar veš, da je stari Senčar svoji hčeri tretjino vsega odstavil. Ti pa gospod župnik pa jaz smo bili za pričo, ko je napravil tak testament.«
 »To že. Pri razpravi pa so imeli neki napisan testament, kjer je bilo Tilki le tri tisoč zapisanih.«
 »Ali nista vidva z župnikom nič povedala, da je stari napravil ustno oporoko?«
 »Župnik so bili tedaj že rajni, mene pa nihče vprašal ni... To vi tudi veste, da je bil stari Senčar muhast.

Gotovo se je skesal tega, kar je pred nami rekel, in je spet drug testament napisal?«
 »Tedaj bi ga bil moral komu drugemu dati, da bi mu ga bil napisal. Saj veš, da sam ni več mogel pisati. Pa tudi ne verjamem, da bi se bil kaj premislil. — Prav lahko bi bilo mogoče, da rekel bi, da je gotovo, da je tisti spisani testament od prej kdaj.«
 »Tedaj bi ne bil veljaven, kajne?«
 Seveda ne — Končnica bi bila hudo na škodi. Matija, te reči ne smeš v nemar puščati — tvoja dolžnost je, da se pobrišaš.«
 »Jaz sem pa toliko dolžen, kakor ste vi, gospod dohtar. — Vi ste študiran človek in veste bolje, kako se taki sekiri topor poišče.«
 »Pri sodišču je treba poizvedeti, katerega dne je bil testament spisani, potem pa je treba prijaviti ustni testament, če je ta iz prejšnjega časa.«
 »Gospod dohtar, to morate vi storiti ali pa midva obadva. Meni samemu gospodje ne bodo verjeli in bodo hudi, da že prej nisem jezika obrnil.«
 »Ti sitnost, ti! Tedaj bi moral v Kaplo. Pa ne utegnem, v Kaplo pa že posebno ne grem rad.«
 »Radi ali neradi! Če gre za to, da dobi Tilka tisoč goldinarjev ali pa jih izgubi, je treba tudi na tako sitno pot.«

sko rabo. Posebno daleč je prišla v tem pogledu Amerika. Palica, ki služi istočasno kot miza za kvartanje, se sicer ni toliko uveljavila kot palica, ki služi lahko tudi kot stol. Za dame je praktična ročna torbica, ki se da spremeniti v sedež. Pritisneš na majhen vzvod in iz torbice pomoli ogrodje, ki predstavlja noge stola. Sedež sam je blazina, ki se naplune z zrakom. Svetilkajoči se hišni ključ pride silno prav v današnjih časih za temnitev mest. V kijuču je majhna žarnica, ki obsveti luknjo kijučavnice.
 Avto je bil hitrejši od letala. Do leta 1920. sta za brzinski rekord medsebojno tekmovala avto in letalo ter so do tega leta največje brzine dosegali na tleh, ne v zra-